

25. SOUDNICTVÍ, KRIMINALITA, NEHODY

Tato kapitola byla zpracována z podkladů poskytnutých Ministerstvem spravedlnosti ČR, Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR, Policejním prezidiem ČR, Ministerstvem dopravy ČR a Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR. Změna územního uspořádání České republiky platná od 1. 1. 2000 nebyla promítnuta do organizační struktury soudnictví a vězeňství.

Poznámky k tabulkám

Tab. 25-1. Pohyb agendy u okresních a krajských soudů

Trestní agenda – věci projednávané soudem na základě obžaloby či návrhu na potrestání podané státním zástupcem, v nichž je rozhodováno o vině, případně trestu, ochranném opatření a náhradě škody způsobené trestnou činností.

Občanskoprávní agenda – převážnou část agendy tvoří věci upravené občanským zákoníkem, zákonem o rodině, zákoníkem práce a obchodním zákoníkem.

Obchodní agenda – převážnou část agendy tvoří věci upravené obchodním zákoníkem a zákonem o konkurzu a vyrovnání.

Rejstříky jednotlivých agend – přehled rejstříků je uveden v posledním znění Instrukce č. 505/2001–ORG Ministerstva spravedlnosti ČR, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy. V dokumentu je rovněž uveden způsob vedení zápisů v jednotlivých rejstřících.

Rejstřík T – do rejstříku T se zapisují všechny trestní věci, v nichž byla státním zástupcem podána obžaloba nebo po zkráceném řízení návrh na potrestání s výjimkou věcí, které se týkají mladistvých.

Rejstřík C – do rejstříku C se zapisují všechny návrhy na zahájení řízení v občanskoprávních věcech, včetně návrhů určovací a též např. návrhy vyvolané řízením o projednání dědictví, návrhy na vydání platebního rozkazu, jestliže platební rozkaz byl zrušen nebo nebyl vydán, návrhy na rozvod manželství, návrhy na určení nebo zrušení vyživovací povinnosti k nezletilým osobám, žaloby na obnovu řízení a pro zmatečnost, případy, ve kterých v důsledku rozhodnutí dovolacího nebo Ústavního soudu, povolení obnovy nebo zrušení napadeného rozhodnutí pro zmatečnost znovu dochází k řízení u soudu prvního stupně, žaloby nebo opravné prostředky k přezkoumání zákonnosti rozhodnutí orgánů veřejné správy, je-li k řízení příslušný okresní soud, návrhy podle § 31 zákona č. 216/94 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

U krajských soudů se zapisují do rejstříku C věci podle ustanovení § 9 odst. 2 o.s.ř. (kromě písm. d) a e) o.s.ř.).

Rejstřík E – do rejstříku E se zapisují dožádání jiného soudu o provedení výkonu rozhodnutí nebo jednotlivého úkonu při výkonu rozhodnutí a zpeněžení konkurzní podstaty podle § 27 odst. 3 zák. č. 328/91 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dále i případy prodeje zástavy podle § 338a o.s.ř.

Rejstřík P a Nc – do rejstříku P a Nc se zapisují věci o výchově a výživě nezletilých dětí, úpravě styku s nimi, rodičovské zodpovědnosti, poručenství, osvojení, pěstounské péči, nařízení ústavní výchovy či dohledu, schválení důležitých úkonů za nezletilého včetně výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí, podle ustanovení § 176 odst. 1, § 180a, § 181, § 186, § 194 a § 195 o.s.ř. a žaloby podle § 228 a § 229 o.s.ř. ve věcech opatrovnických a § 78 zákona o rodině.

Rejstřík Cm – rejstřík Cm se vede u krajských soudů v obchodních věcech. Zapisují se sem návrhy na vydání platebního rozkazu a směnečného (šekového) platebního rozkazu, byl-li podán včas odpor, popřípadě u směnečného (šekového) platebního rozkazu námitky nebo jestliže platební rozkaz nebyl vydán, případně byl zrušen. Zapiší se sem též věci, ve kterých v důsledku rozhodnutí dovolacího soudu dochází k novému řízení před soudem prvního stupně, dále žaloby na obnovu řízení a žaloby pro zmatečnost a případy, u nichž v důsledku povolené obnovy řízení dochází znovu k řízení před soudem prvního stupně.

Věci – označení případu projednávaného soudem, který je zapsán v příslušném rejstříku. Jedna věc se může týkat i více osob.

Obživlo – jde o věci, u kterých v důsledku rozhodnutí soudu vyššího stupně musí následovat řízení před soudem prvního stupně po úplném nebo částečném zrušení rozhodnutí nebo po nevyhovění návrhu na změnu příslušnosti či odnětí a přikázání věci.

Napadlo – v trestních věcech počet podaných obžalob či návrhů na potrestání, případně věci znovu zapsaných v důsledku uplatnění mimořádných opravných prostředků. V občanskoprávní agendě a agendě P a Nc (péče o nezletilé děti) počet návrhů, které byly soudu doporučeny k projednání (včetně případů, kdy soud řízení zahájí bez návrhu z úřední povinnosti) a které soud zapíše do příslušného rejstříku.

Vyřízeno – počet věcí (osob), ve kterých soud nepravomocně rozhodl.

Nevyřízeno – počet věcí (osob), ve kterých soud dosud nerozhodl. Tento údaj se vztahuje vždy k 31. 12. příslušného roku.

Tab. 25-2. Pravomocná rozhodnutí soudu a průměrné délky soudního řízení

Pravomocné rozhodnutí – je takové rozhodnutí soudu, které nabylo právní moci.

Počet věcí – počet spisových značek, pod kterými jsou vyřizovány jednotlivé soudní případy (počet spisů).

Počet práv – počet práv uplatňovaných ve věci.

Řízení o nezletilých dětech – je řízení o osobách, které v době spáchání činu nedovršily patnáctý rok věku.

Právní moc – je vlastnost konečného rozhodnutí, které je nezměnitelné a závazné.

Od roku 2006 jsou občanskoprávní věci a obchodní věci spojeny do jedné agendy – občanskoprávní. Obchodní věci jsou tedy součástí celé občanskoprávní agendy.

Tab. 25-3. Stíhané, obžalované a odsouzené osoby

Stíháno osob – počet osob, jejichž trestní stíhání vedené podle § 160 trestního řádu bylo ve sledovaném roce ukončeno.

Obžalováno osob – počet osob, na něž byla podána obžaloba podle § 176 trestního řádu.

Trestní stíhání zastaveno – počet osob, u kterých došlo k zastavení trestního stíhání podle § 172 trestního řádu, podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 trestního řádu.

Přerušeno – počet osob, u kterých došlo k přerušení trestního stíhání podle § 173 trestního řádu. Přerušení trestního řízení je rozhodnutím prozatímní povahy, věc není definitivně skončena.

Postoupeno – počet věcí, které byly postoupeny jinému orgánu podle § 171 trestního řádu.

Zkrácené přípravné řízení – počet osob, u nichž zkrácené přípravné řízení vedené podle § 179a trestního řádu bylo ve sledovaném roce ukončeno.

Návrh na potrestání – počet osob, na něž byl podán návrh na potrestání podle § 179c trestního řádu.

Odsouzená osoba – osoba, proti které byl vydán soudem odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci.

Recidivista označený soudem – osoba, u které přihlížel soud při ukládání trestu k předchozímu odsouzení jako k okolnosti přitěžující.

Mladistvý – osoba, která v době spáchání trestného činu dovršila 15. rok a nepřekročila 18. rok věku.

Nepodmíněný trest odnětí svobody – trest odnětí svobody, který je vykonávaný ve věznicích Vězeňské služby České republiky.

Podmíněně odložený trest odnětí svobody – trest odnětí svobody, jehož výkon soud podmíněně odložil na zkušební dobu.

Podmíněně odložený trest odnětí svobody s dohledem – trest odnětí svobody, jehož výkon soud podmíněně odložil na zkušební dobu a současně vyslovil nad pachatelem dohled.

Trestné činy ve spojení s jinými tresty – uložení více trestů současně ve smyslu § 28 trestního zákona.

Zákaz činnosti – trest spočívající v zákazu výkonu určitého zaměstnání, povolání, funkce nebo činnosti na 1 až 10 let.

Jiný trest – např. ztráta čestných titulů a vyznamenání, ztráta vojenské hodnosti, propadnutí majetku, propadnutí věci, vyhoštění, zákaz pobytu, aj.

Trestní opatření – na rozdíl od právní úpravy pro dospělé pachatele obsažené v trestním zákoně se sankce ukládané za spáchání trestných činů mladistvých nenazývají trestem, ale trestním opatřením.

Upuštěno od potrestání – upuštění od potrestání dle § 24, § 25, § 26 trestního zákona.

Tab. 25-4. a 25-5. **Odsouzené osoby a odsouzené mladistvé osoby za vybrané trestné činy**

Vybrané trestné činy jsou uvedeny podle zákona č. 140/1961 Sb. – trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

§ 257b – zvláštní případ poškozování cizí věci (tzv. „sprejerství“).

Trestné činy v dopravě – trestné činy spáchané v souvislosti s provozem dopravního prostředku.

Tab. 25-11. **Odsouzení podle jednotlivých typů věznic**

Do **věznic pro mladistvé** jsou zařazováni odsouzení, kteří nepřekročili 19. rok svého věku a osoby starší, u kterých bylo rozhodnuto, že trest vykonají v kolektivu mladistvých i po dovršení věku 19 let.

Tab. 25-15. **Mimořádné události**

Přerušení výkonu trestu – ředitel věznice může odsouzenému v případě úspěšného plnění programu zacházení a dosahování účelu výkonu trestu formou odměny přerušit výkon trestu až na 20 dnů během kalendářního roku. Doba přerušení se počítá do výkonu trestu.

Tab. 25-17. **Kriminalita**

Kriminalita celkem zahrnuje trestné činy podle trestního zákona; klasifikace trestných činů pro potřeby Policie České republiky je jiná než členění trestných činů v trestním zákoně. Podrobnější informace o kriminalitě a jejím členění je možno nalézt na internetových stránkách Ministerstva vnitra ČR.

Objasněno – uvedeny jsou trestné činy, které byly spáchány a objasněny ve statisticky sledovaném období. Objasněné trestné činy z minulých let jsou vedeny samostatně jako trestné činy **dodatečně objasněné**.

Tab. 25-18. až 25-21. **Dopravní nehody**

Nehody v železniční dopravě – jsou uvedeny pouze vážné nehody se zraněním.

Nehody v silniční dopravě celkem – jsou uvedeny všechny nehody v silničním provozu, které byly dopravní policii nahlášeny.

Účastník dopravní nehody je povinen nehodu nahlásit dopravní policii, dojde-li ke zranění nebo usmrcení, nebo ke škodě na majetku třetí osoby, nebo při škodě na některém z vozidel (včetně

nákladu) převyšující do 31. 12. 2000 1 000 Kč, od 1. 1. 2001 20 000 Kč, od 1. 7. 2006 50 000 Kč a od 1. 1. 2009 100 000 Kč.

Údaje o **nehodách v letecké dopravě** jsou za všeobecné letectví.

Za usmrcenou osobu, se považuje osoba, která zemřela na místě nehody, při převozu do nemocnice nebo nejpozději do 30 dnů. (Tyto údaje jsou v souladu s doporučením Evropské hospodářské komise OSN a jsou vykazovány ve většině zemí EU.)

Těžké zranění, lehké zranění – klasifikaci těžkého a lehkého zranění určuje lékař.

Tab. 25-22. **Mimořádné události se zásahy jednotek požární ochrany (JPO)**

Druhy mimořádných událostí:

Požár – každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení či zranění osob nebo zvířat anebo ke škodám na materiálních hodnotách. Za požár se považuje i nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata nebo materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy.

Dopravní nehoda – kolize dopravních prostředků, která vyžaduje záchranné vyprošťovací práce nebo likvidaci následků, ale i dopravní nehoda, kdy JPO pouze vyprošťovaly dopravní prostředek z prostorů mimo komunikaci nebo dopravní nehoda s pouze drobnými následky (např. dojde k úniku provozních náplní vozidel).

Živelní pohroma – mimořádná událost, k níž došlo následkem škodlivě působících sil a jevů, vyvolaných plošně – přírodními vlivy, které ohrožují životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí (např. povodně, záplavy, deště, vliv sněhu, námrazy, větrné smrště, sesuv půdy, zemětřesení; často bývá spojeno s vyhlášením stavu nebezpečí, stupně povodňové aktivity apod.).

Únik nebezpečné chemické látky – nežádoucí uvolnění nebezpečných chemických látek včetně ropných produktů (během výroby, dopravy nebo manipulace) a ostatních látek. (Nebezpečné látky jsou definovány zákonem.)

Únik ropného produktu (olejová havárie) – únik výhradně ropných produktů (benzinu, nafty nebo oleje).

Technické havárie celkem zahrnují mimořádné události spojené s hrozícím nebezpečím nebo nebezpečným stavem velkého rozsahu (tzv. „**technická havárie**“ – např. hrozící destrukce objektu), menšího rozsahu (tzv. „**technická pomoc**“ – např. uvíznutí osoby ve výtahu, v uzamčeném prostoru, únik plynu či vody), v technologickém provozu podniků (tzv. „**technologická pomoc**“ – např. havárie vyžadující asistenci při nebezpečných činnostech) a tzv. „**ostatní pomoc**“; nejsou zde zahrnuty dopravní nehody a živelní pohromy.

Radiační nehoda – událost, která má za následek nepřipustné uvolnění radioaktivních látek nebo ionizujícího záření; **radiační havárie** – radiační nehoda, jejíž následky vyžadují naléhavá opatření na ochranu obyvatelstva a životního prostředí.

Ostatní mimořádná událost – např. epidemie nebo nákaza.

Počty událostí se zásahy a zásahů při událostech se mohou lišit, protože při některé události se zasahuje vícekrát.

Tab. 25-23. **Výdaje na požární ochranu**

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky; tvoří ho generální ředitelství HZS ČR (které je součástí Ministerstva vnitra ČR) a hasičské záchranné sbory krajů.

JPO II, JPO III – kategorie jednotek požární ochrany podle zákona o požární ochraně; jde o jednotky sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání (JPO II), resp. dobrovolně (JPO III), s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele, zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace.

Údaje v tabulkách jsou plně srovnatelné s údaji publikovanými ve statistických ročenkách předchozích let.

* * *

Podrobnější informace a další údaje jsou zveřejňovány na internetových stránkách:

- <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33> – Ministerstvo spravedlnosti ČR
- <http://www.vscr.cz/> – Vězeňská služba ČR
- <http://www.mdcr.cz/cs/default.htm> – Ministerstvo dopravy ČR
- <http://www.mvcr.cz/> – Ministerstvo vnitra ČR